

SKOVDRYRKERFORENINGEN
Nord-Østjylland

Douglasgran, *Pseudotsuga menziesii*

Douglasgranen er en herlig træart der giver os mulighed for at producere smukt kvalitetstræ på sandjorden i bakkerne. Træarten blev indført til Danmark omkring 1851, så den er ikke helt ny længere i vort skovbrug. Tømmeret som ofte kaldes "Oregon pine" er værdsat for sin rethed, hårdhed og skønhed. De flotte trapezskårne plankegulve til kirker og herregårde er oftest lavet af douglas.

Skovene omkring Silkeborg og Ry er kendte for deres fine douglas, men også heroppe trives træarten virkelig godt. En flot kunstigt opstammet bevoksning kan ses i amtets skov ca. 200 meter øst for vandtårnet. Det opstammede og derfor knastfri douglastømmer er noget af det dyreste nåletræ vi kan producere.

Ude i skoven er douglas også en flot træart. De frodigt grønne grene (palmegran) har sirlige "bøgeknopper". Douglas kan blive virkelig store og imponerende, i Danmark er der målt højder omkring 47 meter !

På sandjord overgår douglasgranen rødgranen i tilvækst, forskellen er op til 20% i douglasgranens favør, det er altså en træart der virkelig producerer noget. Douglasgran er ret tørketålende, og de gamle træer er modstandsdygtige mod brand.

De gamle og høje douglas er stormfaste, det er i øvrigt praktisk - de er tit de højeste træer i skoven. Ung douglas er derimod ikke særlig stabil i storm. Det er fornuftigt at blande douglas med træarter der kan støtte den i ungdommen. Rødgran, sitkagran er almindeligt brugt som blandingstræart med douglas.

Mere uortodokst, men med muligheder for meget smukke farvespil, er blandinger med løvtræ. Blanding med amerikansk "Kanobarkbirk" *Betula papyfera* bliver meget smuk med birkens bark- og bladfarver på den stedsegrønne baggrund. Tænk selv videre på mulighederne med bøg, ahorn eller spidsløn.

Douglasgran er følsom for forårs- og efterårsfrost, og træarten bides og fejes af råvildt, så man skal placere sine douglas omhyggeligt og værne om dem de første år. Så belønnes man af en træart med flot vækst også på den svage bund.

Afstamningen (proveniensen) er, som juletræsdyrkerne jo ved, af afgørende betydning for træernes sundhed form og tilvækst. Sådan er det også med douglas - måske i endnu højere grad end ved nordmannsgran.

Fra dette forår bruger vi i Skovdyrkerforeningen her i Vendsyssel proveniens FP210 der er den proveniens med den absolut bedste form.

Det er herligt at have med skov at gøre, det ved vi skovdyrkerforeningen, og netop det brede udvalg af interessante træarter er med til at gøre skoven spændende og smuk.

Udbyttet af at eje en skov kan jo måles på mange måder - og vi ved at både jagt, efterårsfarver, valnødder skovæbler og fuglekirsebær bidrager til gode skovoplevelser.

Det er rart at eje en skov, og de regler der er omkring fredskov er faktisk så rummelige at der er god plads til begejstring. Privilegiet ved at eje skov er jo i allerhøjeste grad også retten til at træffe beslutninger på egen jord.

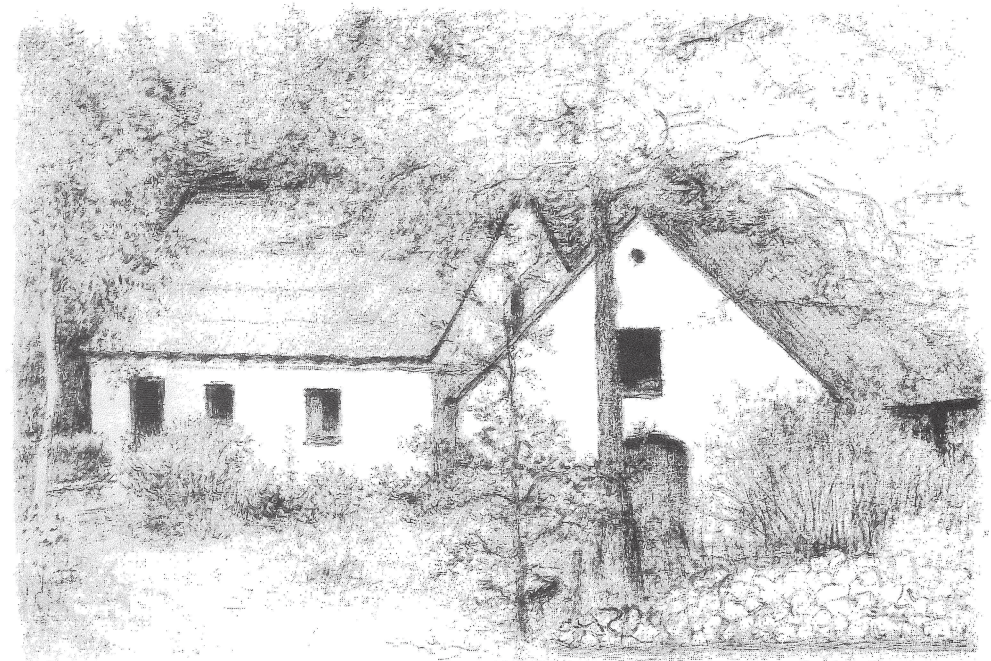
Skovdyrkerforeningens rådgivning kan forøge glæderne, vi går nemlig op i både skov og i skovejere !

Foreningens to engagerede skovfogeder er Hans Chr. Graversgaard mobiltilf. 20 40 07 26 og
Morten Winther mobiltilf. 20 49 49 36

Kontoret har tlf.: 86 44 73 17, fax 86 44 81 87 E-mail sno@skovdyrkerforeningen.dk

LODSEJERSSAMMENSLUTNINGEN

HAMMER BAKKER

ÅRSSKRIFT 2001

Familiens økonomi er i gode hænder hos os

Det er vort mål, at vore kunder får mest muligt ud af deres penge - for vi har en interesse i, at det går godt for alle her i lokalområdet. Derfor kan I altid regne med imødekommenhed og effektiv hjælp, når I kommer hos os og søger rådgivning omkring familiens økonomi.

 Nørresundby Bank
-den lokale bank

Lodsejersammenslutningen Hammer Bakker

Gabelsgade 5, postboks 549, 9100 Aalborg, tlf. 9631 8800, fax 9631 8808

Bestyrelsen

Niels Bundgaard

Attrupgård, Attrupvej 17
9310 Vodskov

Formand

Tlf. 98 293962

Werner Davidsen

Brødlandshus
Søhusevej 85
9310 Vodskov

Næstformand

Formand for jagtudvalget

Tlf. 9828 6622

Svend Nielsen

Søhuset
Søhusevej 62
9380 Vestbjerg

Kasserer

Formand for medlemsudv.

Tlf. 9829 6508

Niels Chr. Nielsen

Urmose
Vodskovvej 125
9310 Vodskov

Sekretær

Medlem af jagtudvalget
Medlem af kultur- og festudv.

Tlf. 9829 4017

Niels Andreasen

Den Røde Gård
Den Røde Gårds Vej 2
9310 Vodskov

Formand for medlemsudvalget

Tlf. 9829 3002

Werner Kindberg

Mølbjergvej 21
9280 Vestbjerg

Formand for kultur og festudv.

Tlf. 9829 6818

Årsskriftets redaktør

Johan Schlichtkrull

Heisesvej 9
9200 Aalborg SV

Tlf. 9818 4942

Forord

Velkommen til dette nummer af årsskriftet. Hammer Bakker vil her blive skildret fra tre sider: som de opleves af en orienteringsløber, en jæger og en historisk interesse-ret. Tak til bidragyderne.

Som det fremgår af formandsberetningen ved generalforsamlingen 19/3 har Tage Kragbak besluttet ikke at genopstille som formand. Tage var en af initiativtagerne til Lodsejersammenslutningen og har været en drivende kraft i de tolv år foreningen har eksisteret, og det vil bestyrelsen gerne sige ham tak for.

Formandens beretning om Lodsejersammenslutningens virksomhed i det forløbne år.

Velkommen til denne den tolvte ordinære generalforsamling i Lodsejersammenslutningen. Som det er blevet tradition, drejer beretningen sig om tidsrummet fra forrige generalforsamling den 14. marts 2001 til i dag, den 19. marts 2002.

Medlemsforhold

Vi var i 2001 77 medlemmer med stemmeret, herunder vort æresmedlem Jens Pedersen, og 13 øvrige medlemmer, altså i alt 90 medlemmer. Medlemsudvalget har henvendt sig til godt 30 nye medlemsemner, fortrinsvis i randen af bakkerne, men også nye ejere. Det har ført til at vi har fået 10 nye medlemmer, så vi nu er 100 medlemmer. Da der ikke er tinglyst noget om medlemskab på ejendommene i bakkerne, er der et løbende arbejde at gøre for bestyrelsen for at sikre at så stor en del som muligt af lodsejerne og de øvrige beboere i bakkerne er medlemmer.

Brandplan

Forrige års beretning, hvor baggrunden for at bestyrelsen opgav planerne om en brandplan blev oplyst, gav anledning til en vred reaktion fra Beredskabscenter Aalborg. Bestyrelsen tog henvendelsen til efterretning. Det fremgik heraf blandt andet at beredskabscentret ikke ville medvirke til at oprette en brandplan, men derimod nok vil godkende en plan, hvis Lodsejersammenslutningen udarbejder den. Bestyrelsen har fastholdt beslutningen om ikke at arbejde videre med planen.

Affald

Heller ikke i år bliver der fælles affaldsindsamling. Endnu er situationen med bortkastet affald i bakkerne heller ikke så slem, bortset fra enkelte steder, hvor forbipasserende er særligt tilbøjelige til at smide emballage o.s.v. fra sig. Men vi går jo også alle sammen til daglig og rydder op efter publikum.

IT

Bestyrelsen har besluttet at Lodsejersammenslutningen ikke skal have nogen hjemmeside nu. Det har været drøftet at skrive pr. e-post til de medlemmer der ønsker dette. Det kunne spare porto- og kopiudgifter, men vil muligvis give administrativt besvær, da det jo aldrig vil blive alle medlemmer, der kan eller vil modtage e-post. Det blev besluttet at lodde stemningen på denne generalforsamling.

Årsskriftet

Også i år kommer årsskriftet ud efter generalforsamlingen. Det bliver i løbet af foråret. Så må vi glæde os så længe. På forhånd tak til bidragydere og annoncører for støtte til årsskriftet.

Med hest og vogn

Vi er blevet forfaldne til hestevognsture. Selv om der har været hestevognstur hvert andet år længe, er der trængsel på fjælene, hver gang der bydes til vogns. Denne gang var der brugerbetaling for de voksne deltagere. Deltagerantallet var tilsyneladende ikke påvirket af dette, men 25 kr. var også meget billigt for denne oplevelse.

Den 8. september mødtes vi – endnu engang – i smukke omgivelser på Den Røde Gårds gårdsplads, hvor vi med rundstykker og bitterdrum rustede os til turen. Den spændende rute var lagt sydligt. Fra Den Røde Gård, ad den gamle Sæbyvej, gennem avlsgården, op ad "Gennem Bakkerne"s stejle stigning, mod vest ad Østerbækvej, så mod nord langs Pankløften, derefter mod

vest til Østbjerg, op gennem Paradisdalen, til "Søen"s jord, hvor vi holdt rast ved det udlagte depot. Derefter mod nord til Ørndal, så mod øst rundt om Pebermosen og derefter ad tidligere brugte veje gennem den smukke østlige del af Hammer Bakker tilbage til Den Røde Gård. En rigtig god tur, hvor mange lærte nye områder i bakkerne at kende. Samtidig blev vi endnu mere rystet sammen.

Jagt og vildt

Også i det forløbne år har jagten været et væsentligt emne for bestyrelsens arbejde. Medlemmer og jagtkonsortier var indbudt til et møde den 29. august. Helene Kilde Jagtlaug havde endnu engang velvilligt stillet jagthytten ved Dal (Branths Plantagevej) til rådighed. Et halvt dusin "Aaby-blæsere" underholdt med adskillige numre på jagthorn. Mange konsortierepræsentanter, men desværre kun få lodsejere, oplevede denne flotte og stemningsfulde indledning og det efterfølgende møde, hvor vi drøftede krybskytteri og de mulige følger af hegning langs motorvejene. Vi beundrede også nogle af årets opsatser. Der blev uddelt præmie for den flotteste og for den sjoveste.

Vi drøftede også afskydning af råvildt. Bestyrelsen kom til mødet med blandt andet det ønske at forlænge den aftalte fredning af smalråder og gammelråder til også at gælde jagtsæsonen 2001/2002, altså den nu afsluttede sæson, så fredningen kunne komme til at løbe over to jagtsæsoner. Der var enighed blandt alle fremmødte lodsejere og konsortierepræsentanter om at forlænge fredningen af råer som ønsket af bestyrelsen.

Jagtudvalgets formand Werner Davidsen udtalte – på baggrund af enighed herom i bestyrelsen – kritik af at der trods aftalen om fredning af råer i sæsonen 2000/2001 var blevet skudt flere råer end i noget andet år i hele den periode vi har afskydningsstatistik for, altså fra og med 1995 og frem. Det blev oplyst fra det konsortium hvor langt de fleste råer var blevet nedlagt, at råerne var nedlagt i forbindelse med indhegnede kulturer, og at afskydningen var et krav fra lodsejeren.

Det var med spænding bestyrelsen for en god times tid siden fik afskydningsstatistikken for 2001/2002. Tallene er som følger:

**Statistikliste for afskydning af råvildt i Hammer Bakker
Lodsejersammenslutningen Hammer Bakker**

	2001	vægt	2000	1999	1998	1997	1996	1995
Seksendere	19	19,4	11	10	9	12	8	8
Gaffelbuk	17	16,5	20	13	13	11	8	11
Spidsbuk	9	19,1	14	7	6	10	6	4
Råer	12	16,5	13	11	8	12	12	8
Rålam	13	17,8	13	11	8	14	11	12
Bukkelam	11	13,8	11	9	6	8	12	2
Råvildt i alt	81		82	61	50	67	57	45
Ræv	1		2	5	7			
Snepper	23		29	15	21			
Harer	17		16	7	12			
Fasan	27		17	22	15			
Duer	6		25	1	2			
Ænder	20		62	22	29			

Hermed resultat af indsendte lister. Vi kan oplyse, at vi har modtaget 31 statistikker fra både lodsejere og konsortier. På de 25 af listerne var angivet areal i HA, hvilket samlet udgør 1081 HA. Vi takker igen for den store opbakning og kan oplyse, at listerne for 2002 vil blive tilsendt efter 15. januar 2003. Vi håber naturligvis på opbakning til indsamling af oplysninger om afskydning af råvildt i Hammer Bakker

Statistik for 2001

Interessegruppe:	Areal ha	Afskudt råvildt			Heraf gammelrår		
		1999	2000	2001	1999	2000	2001
Hedeselskabet (3 konsortier)	479	27	42	36	6	9	6
Kinnerupgård							
Botanisk	382	16	15	19	3	1	5
Nrsb. Tømmerhandel							
Agdrup							
Øvrige lodsejere	362,6	21	26	26	2	3	1
I alt	1223,6	64	83	81	11	13	12

Det må konstateres at fredningen af råer heller ikke er slået igennem på konsortiernes afskydning i sæsonen 2001/2002.

Der har verseret rygter om at amtet vil udleje jagten på sine arealer i bakkerne's østlige del. Bestyrelsen overvejede i den anledning at sætte sig i spidsen for at det kunne blive en kreds af interesserede lodsejere der dannede et konsortium for at leje jagten hos amtet. På forespørgsel herom har naturforvalter Per Larsen imidlertid afkræftet rygterne om at amtet vil leje jagten ud. Der vil derimod som hidtil blive drevet jagt i meget beskedent omfang på amtets område.

Jagt og vildt drøftes naturligvis meget, vel næsten hver gang et par mennesker mødes i bakkerne. Der er vist nok stor enighed om at vi kan glæde os over en forøget bestand af råvildt, endda en bestand der er så stor at den er til gene eller direkte skadevoldende i flere nyplantede kulturer. Det er vanskeligt at danne sig noget indtryk af den aktuelle tilstand med hen-

syn til jagtbart fuglevildt. Andre arter er givet vis i fremgang. Det gælder grævling og måske også hare og flere rovfuglearter, i hvert fald duehøg og spurvehøg. Ræven er fortsat næsten fraværende. Det er usikkert om der fortsat findes skab i bakkerne. Ravnens ser ud til at have etableret sig som ynglefugl. Fiskehejrer og fiskeørn ses lejlighedsvis. Kronvildt er set som strejfer med en vis tendens til fast ophold. Det er næppe muligt at sige noget om tilstanden for så vidt angår den lille fauna - småpattedyr, småfugle, krybdyr, padder, insekter og snegle. Der er vist nok ikke noget der tyder på at den ibiriske skovsnegl, den såkaldte dræbersnegl, har vundet fodfæste i bakkerne, men det er måske kun et spørgsmål om tid.

Fører vandindvinding til skade ved forandring af grundvandsstanden under prøveboringer og prøvepumpninger og under anlæggets udførelse og drift, er ejeren af vandind-vindingsanlægget, i dette tilfælde Vodskov Vandforsyning, erstatningspligtig. Det samme gælder for skade som forvoldes i bestående forhold ved forandring af vandføring i vandløb eller vandstanden i søer m.v. under anlæggets udførelse og drift. Loven giver mulighed for at foretage ekspropriationer og til at pålægge lodsejerne rådighedsindskrænkninger og til at give vandværkets ejer råderet, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til vandforsyningen.

Tilsyn på fredninger m. v.

Mange lodsejere fik en ekstra julehilsen sidste år. Det var nemlig et brev fra Nordjyllands Amts Natur- og Miljøkontor, der blandt andet skrev sådan:

- Natur- og Miljøkontoret har tilsynsforpligtelse på de fredede arealer, men har i hverdagen ikke ressourcer til at følge tilstanden på samtlige fredninger. Vi har stor viden om tilstanden på de større og særligt plejekrævende fredninger, mens en stor del af fredningerne kun sjældent tilses. Natur- og Miljøkontoret vil gennemføre tilsyn på en del af de fredninger hvor vi kommer sjældent. Vi vil i løbet af foråret aflægge besøg på den fredning hvor du er lodsejer. Da besøgene på fredningerne sker fortløbende, kan vi ikke på nuværende tidspunkt oplyse det mere nøjagtige tidspunkt for besigtigelsen. Ved besigtigelsen vil vi registrere fredningens konkrete tilstand og herefter sammenholde dette med fredningskendelsen. På en del af fredningerne vil der blive konstateret et behov for pleje, som herefter vil indgå i prioritering af vores kommende arbejde. Såfremt amtet ønsker at foretage pleje på den fredning hvor du er lodsejer, vil du blive kontaktet igen, således at dine ønsker til plejen kan indgå i udarbejdelsen af den kommende plejeplan.

Til brug for nærværende beretning kontaktede jeg i går Annemarie Christensen fra naturforvaltningsgruppen – som jeg også havde kontakt med lige efter nytår - for at få en mundtlig statusrapport. Det fik jeg, og den går ud på at der endnu ikke er foretaget noget, men i løbet af foråret vil alle private fredninger i bakkerne blive besøgt. Muligvis vil man også kunne nå

at kigge på offentlige fredninger. Når man er i bakkerne i forbindelse med tilsynet, vil man reagere på overtrædelser af naturbeskyttelsesloven, hvis sådanne springer i øjnene. I arbejdet vil man benytte de "udmærkede luftfotografier", som amtet råder over, og hvor det kan ses hvis der er bygget eller plantet, eller hvis bevoksningen har udviklet sig i strid med gældende fredninger.

Samtidig oplyste Annemarie Christensen at amtet "ikke kan være overalt". Der kan altså sagtens forekomme overtrædelser af naturbeskyttelsesloven og af fredninger, som amtet ikke opdager. I endnu højere grad kan der forekomme overtrædelser af planlovgivningen og eventuelt af anden lovgivning som amtet ikke umiddelbart har pligt til at kontrollere. Alt afhængig af indstilling og interesse kan man altså håbe eller frygte at eventuelle retsstridigt etablerede forhold i bakkerne forbliver upåtalte, hvis myndighederne ikke gøres opmærksom herpå gennem "den skyldige" lodsejers egen forespørgsel eller henvendelser fra andre, være sig naboer, foreninger eller eventuelt Lodsejersammenslutningen. Typiske eksempler på overtrædelser er vel bygninger uden tilladelse, etablering af søer og damme uden tilladelse eller opsætning af såkaldt usædvanlige hegn omkring skove.

Benyttelsen af Hammer Bakker.

Da de tekniske og økonomiske muligheder for at udnytte det åbne land blev kraftigt forøget efter 2. verdenskrig, opstod der tilsvarende behov for at beskytte det åbne land mod uønsket anvendelse, især ukontrolleret bebyggelse. Efterhånden er der blevet indført lovgivning, så vi nu har en regulering af benyttelsen af det åbne land og skovene gennem planlovene, skovloven og naturbeskyttelsesloven og den administrative og retslige praksis der har udviklet sig i tilknytning til disse love.

Det har vist sig at vi sagtens kan bo og arbejde og drive landbrug og skovbrug inden for de rammer som lovgivningen afstikker.

Hvis regeringen og Folketinget gennemfører en liberalisering af lovgivningen og/eller flytter kompetence fra centrale og regionale myndigheder til lokale myndigheder, må der på grund af Hammer Bakkers beliggenhed så tæt ved Storaalborg forventes et kraftigt pres for udstykning og/eller iøvrigt

for udnyttelse af bakkerne til beboelse og måske også til erhvervsbyggeri uden for landbrug og skovbrug.

Der kan derfor meget vel blive et udtalt behov for at Lodsejesammenslutningen gennemfører debatter og beslutninger i den anledning, så sammenslutningen kan blive rustet til at varetage lodsejernes fælles interesser overfor enkeltstående interesser, hvis konsekvenserne ikke skal blive væsentlig forandrede, nemlig urbaniserede, bakker.

En sådan udvikling er der næppe nogen der ønsker, ud over den der har umiddelbar økonomisk fordel heraf, eller som kan plante en bolig eller anden bygning i bakkerne.

Takker af.

Jeg er den sidste af den oprindelige bestyrelse der blev valgt ved Sammenslutningens oprettelse i 1990. Jeg har haft fornøjelsen af at være formand i hele perioden. Det er nu på tide at en anden kommer til. Jeg har derfor, som det fremgår af indkaldelsen, valgt ikke at genopstille i dag. Jeg vil gerne takke bestyrelsens medlemmer og redaktøren for godt samarbejde. Som det fremgår af denne beretning, vil der også fremover være god brug for sammenslutningen. Jeg ønsker den kommende bestyrelse held og lykke med arbejdet.

Tage Kragbak

Jagt og natur

Jens Pedersen, Tengedal, har dyrket jagt det meste af sit liv. Her fortæller han, hvordan han oplever Hammer bakker – med og uden gevær.

Denne gård lå i Tengedal engang i 1800-tallet og er forlængst revet ned. Fotografiet er kopieret fra en glasplade, der, som man måske kan se, var revnet

- Hvordan starter interessen for jagt?
- Man starter med at følges med sin far! Og så får man nogle spændende øjeblikke. Min far gik på jagt nede ved Hadsund, hvor min morfar havde et landbrug med skov og eng til. Nogle gange blev man anvendt som hund, idet man skulle gå igennem alle de tætte krat; men det gjorde man gerne. Hvad angår selve det at bruge et gevær, da var jeg meget ældre; jeg tror først det var efter jeg havde aftjent min værnepligt.

Hammer Bakker lærte jeg at kende som spejder. Og selve interessen for jagt var nok vakt på den tid, fordi naturen havde altid interesseret mig –

både planter og dyr, også insekter. Man fik efterhånden forståelsen af, at der er noget der er bytte, og noget der er rov. Og så må man erkende, at vi hører jo stort set til rovdyrene. Vi udnytter hvad der er brugbart, både hos dyr og planter. Sådan er tingene skruet sammen.

Men så har jagten jo også givet nogle store naturoplevelser.

Den første sneppe man skyder – efter gammel jægerskik skal man kysse den i rumpen. Og som skrevet står: 'Den unge jæger glemmer det aldrig.' Det er så sandt som det er skrevet. - Sneppen er jo en kongefugl; da jeg

begyndte at gå på jagt var det sådan at den første sneppe der blev skudt under forårstrækket tilfaldt kongen, og så fik man en takkeskrivelse fra kongehuset. Nu er snepperne jo fredede om foråret, og det gør man ikke mere.

Sneppen er en spændende fugl – man kan næsten træde på den uden at få øje på den, - og så pludselig flyver den. Dens øjne er meget bagudvendte, og man mener at den derfor har et meget stort synsfelt. Den er fantastisk til hele tiden at komme om bag buske og træer, og dens

flugt er i zigzag, så det er en vanskelig fugl.

Så er der oplevelserne når vinteren nærmer sig og vi har de store træk af skovduer fra landene nord for os. Det er nogle hurtige skud der skal falde, hvis man skal være heldig og få nogle af dem.

Da vi flyttede herop var der mange fasaner, det er der ikke mere. Vi kunne sidde og se dem om morgenen. Dengang var der også agerhøns, dem ser vi slet ikke i dag. Men der var også flere marker herinde – snavsede kartoffel- og roemarker. Det er der de trives.

Og så er der bukkejagten, som går ind her om foråret. De første år boede vi i Aalborg, og trods det at jeg kom hjem klokken elleve om aftenen, kunne jeg godt stå op og være herude klokken tre om morgenen. Man skal være på plads dér hvor man har en ide om, at her færdes han. I forvejen har man

været ude og se hvor man kan finde en veksler, og hvor han eventuelt har fejlet. Man kunne trolig tage herop hver eneste morgen tre, fire uger, og endelig en morgen – så var den der! Og så sad man der med bøssen på sine knæ og var simpelthen så optaget af dyret, der stod der, og som ikke havde observeret en; den stod bare der og essede, det vil sige den stod og åd, og gned en gang imellem opsatsen. Når man løftede geværet, så rystede ens arme simpelthen så alting raslede, hvorpå bukken ganske roligt drejede hovedet, kikkede hen på en, slog et slag med nakken og forsvandt. Og bøssen sank ned igen, man var lettet

- Hvad så med de tre gange der var gået forud, hvor der ikke var sket noget som helst?

- Der oplevede du hele skoven, hvordan den vågner, den første solsort, duerne, en hare der kommer hoppende. Du hører toget langt ude i det fjerne, lastbilerne ude på landevejen. Det er i den grad spændende. Du oplever hvordan verden vågner.

- Kunne du ikke være gået ud uden et gevær?

- Jo, sagtens, men her er der et formål, du skal finde en buk derude, det er din opgave. Og så oplever du alt det andet ved siden af. Jeg mødes jævnlig med en kammerat herude klokken tre om morgenen, vi får en sludder og en gammel dansk, og så går vi ud i hver sin ende af grunden og ser efter dyrene. En morgen ser jeg pludselig en gren der bevæger sig voldsomt. Jo, det er et dyr. Så ser jeg den komme op imod mig, et bukkelam fra sidste år. Han passerer mig så tæt på, at jeg kunne have nået ham med riflen. Jeg stod musestille. Det var aldrig sket mig før.

For mig har de største oplevelser ikke været udbyttet som man kom hjem med. Men det var da også spændende. Jeg satte min søn på bordet, lukkede en fasan op, så skulle vi se hvad den havde spist, og jeg fortalte om de forskellige indvolde, hvad det nu var for noget. Det samme med en hare, når man flåede den, eller en ræv.

Jeg kan nok ikke prale med at have nedlagt de store mængder af vildt. Én gang skød jeg to rådyr: der kommer et dyr løbende, jeg løfter geværet og skyder, og det vælter med det samme. Mens jeg endnu står med bøssen kommer dyr nummer to, og det skød jeg også. Men det er længe siden.

En eftermiddag sad jeg her med en kop kaffe; så anede jeg noget ude på terrassen. Der gik et dyr. Jeg sad lige så stille, den gik hele vejen rundt om huset, essede lidt ind imellem. På et tidspunkt var den væk. Jeg ville ud med aske fra brændeovnen. Da jeg går ud ad døren står den med hovedet inde i vores cypres og æder nogle æbler vi havde smidt ud. Jeg stivnede helt og listede lige så stille tilbage. Sådan nogle oplevelser kan man leve højt på længe. Rådyr er et dejligt stykke vildt, så smukke og graciøse.

Før i tiden, især i januar, var vi nogle lodsejere der mødtes til en kop morgenkaffe og et rundstykke, og så havde vi fælles rævejagt, uden at skulle tage hensyn til skellene. Det var en fornøjelse, men udbytterne var nu små.

Rævejagt er også spændende. En morgen stod jeg ved et sted hvor jeg vidste at der var et rævekompleks. Jeg stod i skyggen op mod et træ. Der var et bakkefald der var pløjet op, og i bunden af furerne var der plantet graner. Og der kom Mikkel gående i bunden af sådan en fure. Hun havde solen lige imod sig. Så slog hun sådan nogle mærkelige kast med hovedet, og da hun kom helt tæt på mig, så jeg at

det var mus der hang i begge sider af hendes flab. Hvordan hun kunne holde fast i dem var en gåde for mig. Og det viser, at nok ønsker vi ikke for mange ræve, men de gør sandelig også gavn.

I min skoletid hørte jeg en historie fra Gavnø. På en halvø havde man sat hegn op, så at den var isoleret fra det øvrige Sjælland. Så drev man en intens jagt på alt rovvildt, fordi man ville indføre en særlig fasanstamme fra Böhmen. Efter fire år måtte man hente ræve dertil: bøgetræerne blev i den grad ringet af mus. Det er ikke ligegyldigt hvordan vi mennesker griber ind i naturen; den er skruet godt sammen fra begyndelsen af.

For mange år siden hørte jeg af og til skud efter solnedgang. Jeg talte med en politimand om det, men han sagde: Du skal huske, at mange af de mennesker har ikke andet at leve af end det jorden giver dem. Og derfor kan man næsten ikke fortænke dem i, at de efter en slidsom dag prøver at skaffe sig et stykke kød. Men så blev det mere almindeligt med biler, hvor folk kunne holde i mørkningen og skyde – og så af sted, hvis de havde været heldige. Sådan noget kan jeg ikke med, ikke kun fordi det er ulovligt, men fordi der finder en masse anskydninger sted. Men det er vanskeligt at gøre noget ved det; man kan have svært ved at høre hvor et skud kommer fra.

- Hvordan er jægerens forhold til orienteringsløbere?

- Det har hjulpet noget. Men der har været problemer, og det har ærgret mig, idet jeg selv i mine unge år dyrkede orienteringsløb. Det har været irriterende, når de ikke kunne kontakte grundejerne. Og orienteringsløb og jagt må aldrig finde sted samtidig. Det samme gælder militærøvelser. Der var nogle år hvor det var slemt; jeg kontaktede kasernen, og derefter orienterede de mig hver gang der var øvelser her i området.

- Kan løberne skræmme vildtet?

- Undersøgelser viser, at de løbere der løber ud over de normale veje og stier forstyrrer vildtet – det gælder også mountainbikes. Og hunde er noget af det allerværste, når de ikke er i snor. Det påtaler vi når vi ser det. Man bryder sig ikke om at spille bussemand, men når man selv prøver at opføre sig anstændigt over for naturen, ærgrer man sig dobbelt når man kommer ud for det modsatte.

- Udgør jagten nogen risiko for almindelige besøgende i skoven?

- Det må den ikke. Man må ikke skyde ud over offentlig vej, og ved større jagter orienterer man med skilte. Jeg har i øvrigt aldrig hørt om uheld herude.

Hovedet med på løb gennem bakkerne

Som orienteringsløbere søger vi udfordringer for både hovedet og hjertet, og begge dele får vi til fulde i Hammer Bakker. For os o-løbere gælder det om at holde øjnene åbne, når vi skal finde den hurtigste vej rundt til de forskellige poster. Poster som til lejligheden er sat ud i slugter, ved moser eller måske i en lavning. Strækkene mellem posterne skal udfordre og åbne mulighed for at løbe forskellige veje. Undervejs løber vi på både stier og gennem terrænet, og det er en god følelse helt alene at løbe op og ned ad bakkerne, hoppe over grøfter og stubbe, og aldrig vide hvad der viser sig bag næste træ og over bakketoppen. Nogen gange er man så heldig at få et glimt af en hare eller nogle rådyr. Det sidste dog specielt, når vi er i skoven for at sætte poster ud en tidlig morgen, samtidig med at skoven er ved at vågne op.

Hammer Bakker hører til blandt vore absolut favoritskove, da naturen og terrænet har stor variation. Med alt fra åben løvskov, tæt nåleskov, åbne lyngarealer, moser og ikke mindst de mange bakker giver skoven os mulighed for at lave nogle spændende og krævende baner, og så ligger den jo ganske nær på Aalborg, hvor de fleste af os bor. Selv om jeg efterhånden har løbet et utal af gange i skoven, så oplever jeg fortsat nye sider af den, og så hænder det uundgåelige jo også næsten hver gang, når det gælder Hammer Bakker. Jeg er løbet ud af en anden sti eller over en anden bakke, end den jeg skulle

havde været, og så må jeg studere terrænet ekstra grundigt for at finde ud af, hvor jeg er havnet, så jeg kan komme på ret spor igen og finde de rette poster.

Jeg er dog også en flittig gæst i bakkerne i andet end løbetøj. Jeg og mine to drenge har en fast tradition med den første rigtige forårsweekend at sætte os på cyklerne og trampe ud og overnatte på den lejrplads, som amtet har etableret ikke langt fra Pebermosen. At vågne op med fuglene og forårssolen – det giver ekstra energi i livet. Det hænder også, at bakkerne udforskes i vandrestøvler eller på ski, når lejligheden en sjælden gang byder sig som denne vinter.

I august havde vi et lidt større arrangement i skoven, som jeg stod i spidsen for. Vi havde lånt brakmarken bag Grindsted Skole til stævneplads, og her stillede vi telte op til vores tekniske udstyr til tidtagning og til kiosken; børnepasningen for de mindste fandt sted i læ under det store træ midt på marken. Forud for sådan et stævne ligger et stort arbejde med mange ture i skoven for at lave gode baner, trykke kort og i det hele taget at organisere de omkring 25 hjælpere, som er i sving på sådan en dag. Op til løbet var det et dejligt lunt sommervejr, men på selve dagen stod det ned i stønger. Orienteringsløbere bliver dog ikke væk af den grund, og de 250 løbere, der kom fra alle egne af Jylland, fik sig en meget våd tur, men det er skoven og banerne, som der bliver snakket om, når man har fået en tør trøje på. Skoven er vores idrætsplads, men det er en idrætsplads, som vi har stor kærlighed til og ikke mindst respekt for, og Hammer Bakker er blandt de smukkeste og en værdig udfordring for selv de dygtigste. Tak fordi I er så venlige at låne os Jeres skov.

Skulle nogen af årsskriftets læsere have lyst til ligesom os i Aalborg Orienteringsklub at udfordre skoven med kort og kompas, så er I velkomne til at gå/løbe med, når vi er i skoven. Det skete i år torsdag 4. april og sker igen torsdag 29. august, begge dage med start klokken 18.30. Der vil være afmærkning fra vejen Gennem Bakkerne. På vores hjemmeside www.orientering.dk/aok kan du læse mere om vores sport og også finde et orienteringskort over Hammer Bakker.

Søren Flytkjær
Aalborg Orienteringsklub

Gårdhandler i og ved Hammer Bakker omkring 1840

I forbindelse med hus- og gårdhandler for mere end 150 år siden, blev disse ofte annonceret i Aalborg Stiftstidende, den eneste avis, som blev udgivet i Nordjylland på det tidspunkt, hvilket har givet eftertiden mulighed for at få information om detaljer vedrørende ejere, landarealer, husdyrhold og bygninger m.v. Mange handler skete i stilhed uden at offentligheden fik detaljeret viden herom. Men der kunne være grunde til, at de udbudte gårde fandt vej til avisens spalter. Enten ville ejerne udbyde deres ejendomme i offentlig auktion, eller der kunne være tale om dødsboer hvor skifteretten gik ind og formidlede salget. Endelig kunne der være tale om konkursboer, af hvilke den tid bød på mange af.

Drejede det sig om døds- eller konkursboer var det herredsfogeden i Kjær og Hvetbos herred der tog sig af handelsformidlingen.

Gården Dal.

En af de meget gamle gårde i Hammer Bakker er gården Dal. Den blev på det tidspunkt, denne sag drejer sig om, benævnt som gården Dahl, og er i øvrigt blevet omtalt i dette tidsskrift i 1999. Denne gård blev omsat flere gange på meget kort tid omkring 1840. Dens tilliggende på dette tidspunkt var over 200 tønder land. Den var indtil 1839 ejet af Jens Sørensen, som døde i foråret dette år. Herredsfoged Lange indkaldte den 18. maj 1839 til auktion på selve gården, hvilken skulle finde sted om torsdagen den 30. maj om formiddagen kl. 9.

Det oplyses, at der hidtil havde været holdt 4-6 heste, 16-18 kreaturer samt 50-60 får på gården. Tillige at der var "nedlagt" 12-13 tønder vintersæd (rug) i jorden, samt at noget også var tilsæt med vårsæd.

Efter auktionen blev følgende tillige solgt fra gården:

- Løvsøre bestående af borde, stole, et chatol, 1 kakkellovn, senge- og gangklæder,
- 2 heste,
- 7 "Fækreaturer",
- 12 får,
- vogne, plov og harve m.m.

Gården blev købt af Christen Christensen i Kraghede, for hvilket beløb ved vi ikke.

Allerede året efter ønskede Christen Christensen atter at sælge Dahl, og igen får vi noget at vide om gården. Hans salgsannonce er dateret den 1. marts 1840 og blev indrykket i Aalborg Stiftstidende den 6. marts. Han angiver

Auktion.

Ifølge tagen Bestemmelse under Skiftet efter afgangne Gaardmand **Jens Sørensen** af Dahl i Sulsted Sogn, bliver den dette Bo tilhørende Gaard, Dahl kaldet, i Sulsted Sogn, Kjær Herred, optraabt til Bortsalg ved Auktion, som afholdes i selve Stervbogaarden, Torsdagen den 30te ds., om Formiddagen Kl. 9. Gaarden, der Raaer for Hartkorn Ager og Eng 3 Tdr. 5 Skpr. 1 Fdr. og Skovskold 2 Skpr. 2 Alb., har et Areal af flere Hundrede Tønder Land; paa Gaarden har hidtil været holdt 4 a 6 Heste og 16 a 18 Fækreaturer, samt 50 a 60 Faar, men naar Gaarden bliver bedre opvirket vil Besætningen kunne betydelig forbedres; i Torderne er nedlagt 12 a 13 Tdr. Vintersæd foruden noget Baarsæd.

Boets Løvsøre, bestaaende af Borde, Stole, et Chatol, 1 Kakkellovn, Senge- og Gangklæder, 2 Heste, 7 Fækreaturer og 12 Faar, Vogne, Ploug og Harve m. m., bortsalges samme Dag strax efter at den faste Eiendom er solgt.

Kjær og Hvetbo Herreders Contoir i Nørre-Sundby,
den 18de Mai 1839.

P a n a e.

Efter Begjæring af Soldvæsenet her i Byen bliver, i Soldbodens Pakhuus, Løvedagen den 25de dennes, Kl. 10 Formiddag, afholdt Auktion over 881 Pd. gult Candis, 67 Pd. hvidt Ditto, 253 Pd. Raffinade, 156 Pd. Thee, 96 Pd. Kaffe og nogle Manufacturvarer m. v. paa sædvanlig 6 Ugers Credit.

Hvilket herved bekjendtgjøres.
Hjørring, den 16te Mai 1839.

R o e f o e d.

I maj 1839 indkaldes i Aalborg Stiftstidende til auktion over afdøde Jens Sørensens gård i Hammer Bakker, Dahl. Auktionsindkaldelsen er underskrevet af herredsfoged Lange.

følgende om gården:

- der kan fødes og græsse 4 bæster (heste),
- 12-14 "Fækreaturer", og
- 40 får.
- I nærheden af gården er en "Kjærlod" til græsning, og at
- Høavlen har været 30-40 gode læs.
- Der er nedlagt 6 á 7 tønner rugsæd, og at
- Der ved gården er fornøden gødning til vårsæden.

Han skrev desuden, at der "paa den store Eiendom er der Overflødighed af Lyng, og en ikke ringe Kratskov".

Bygningerne bestod af 4 længer i beboelig stand, og at der medfulgte en aftægtskone.

Gården blev købt af brødrene Christen og Niels Andersen. Men også de får hurtig, nok af sliddet på gården, som de nu kalder for Dael, og allerede den 22. februar 1842 satte de atter gården til salg. Og gårdens avlspotentiale aftog ikke med antal gange, den sættes til salg. Der kan nu avles 45-50 læs enghø og der kan findes græsning til 70-80 stykker får.

Ilebrændsel af træ, skudtørsv og lyng haves der i overflod.

Endelig nævner de, at der til gården hører en skov, Ørendael med arealan-givelse på 2 skæpper og - album land.

De fik ikke solgt gården, men gik i stedet konkurs hvorfor kreditorerne ønskede gården solgt. Og disse indkaldes af den nye herredsfoged R. Ostenfeldt den 8. august 1843, hvor de med 12 ugers varsel skal "anmelde og beviisliggjøre deres Fordringer for Skifteretten".

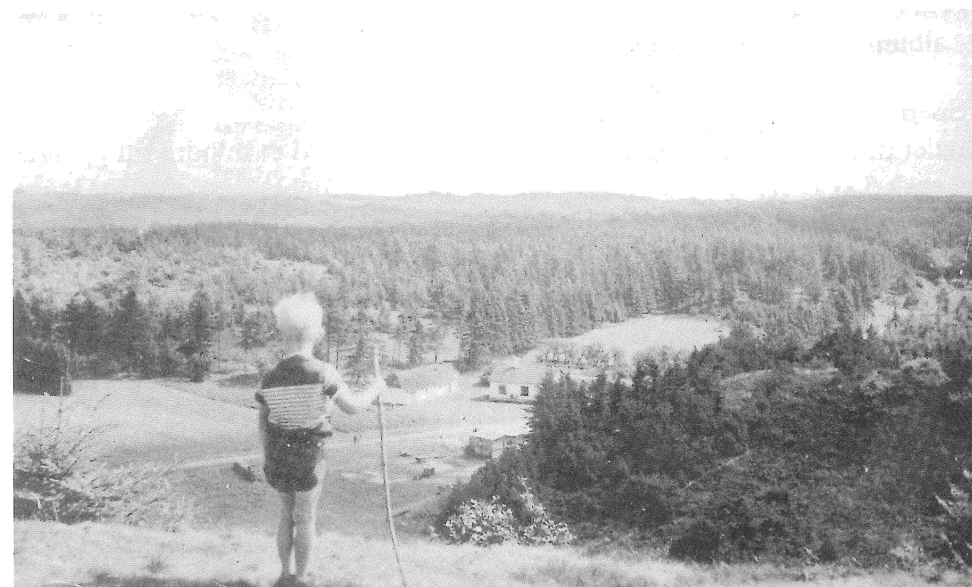
Bemærkninger.

Gården Dal havde i århundreder ligget tæt ved alfarvejen, Kongevejen igen-nem Hammer Bakker. Denne vej var nu netop flyttet ud tæt henholdsvis vest og øst om Hammer Bakker hvorved Dal kom til at ligge meget afsides.

Jordens bonitet har altid været ringe og mest egnet til fårehold, hvilket også beskrives af pastor Lauritz Nicolai Balslev i Hammer Gård (sognepræst i Horsens Hammer 1841-54). Denne gård, som også var præstegård for Horsens-Hammer Sogn, var nærmeste nabo mod nord. Den havde et jord-tilliggende på ca. 300 tønner land hvoraf kun ca. 70 var opdyrket. Resten

henlå som lyngbakker. Men der var kun sparsom kontakt imellem beboerne i Dal og på Hammergård, idet de lå i hvert sit sogn, eftersom Dal hørte til Sulsted sogn.

Imellem de to store gårde lå to mindre huse, hvor Else Vild og "Tos-Hans" boede.

Dal Plantørbolig, 1940

Man levede et decideret fattigt og nøjsomt liv på gården Dal. Væggene i våningen, stuehuset, var kalkede såvel ude som inde, mens udlængerne, rol-lingerne, var lerklinede. Lys fik man fra tællelys, som man selv støbte af fåretalg, eller fra tranlamper.

Hovedgården Langholt.

Med enken efter justitsråd Poul Lanng, Karen Johanne Lanng, født Zeut-then's død, sattes hendes ejendomme til salg den 16. maj 1840, blandt andet omfattende underhørende bøndergods i Hammer sogn. Blandt arvingerne ses proprietær Ilum, Attrup og børnene Pouline og Carl Johan Ilum at være. Gården blev købt af proprietær Ahlmann.

Husmandsstedet Hammerdam i Hammer Sogn.

Hans Willadsen sætter sit hus i Hammerdam til salg i Aalborg Stiftstidende den 12. juni 1841. Informationerne om udbudet er små, men han oplyser dog, at der er tilsået med 2 tønder vinterrug, 1 tønne byg, 2 tønder havre og 1- tønne kartofler. Tillige oplyses det, at bygningen er opført ca. 1820 af egetømmer, og at det er godt vedligeholdt. Tilliggendet er på 1 skæppe og 1- album jord.

"Søen" i Hammer sogn.

Stedet tilhørende Christen Christensen Kaasberg med et mindre tilliggende på godt 5 skæpper land stilles til auktionssalg "for liebhavere som for Pant- og andre Retshavere" tirsdag den 28. februar 1842.

Avlsgården til Attrupgaard m.v.

Den 28. december 1843 satte godsejer Ilum følgende til salg ved en offentlig auktion:

- Avlsgården til Attrup med et areal på 324 tønder land ager og eng samt 162 tønder land hede og kærjord.
- To fæstehuse.
- Attrup Vindmølle med en melkværn.
- Hammer Sogns kirke med korn- og kvægtiende.

Auktionen fastsattes til mandag den 26. februar 1844 om formiddagen kl. 10 på Tingstedet (herredskontoret i Nørre-Sundby).

Vedrørende avlsgården oplyses det, at besætningen hidtil har været 16 heste, 50 kreaturer og 60 får.

At der ud til Limfjorden findes god ler og mergel, egnet til anlæg af et teglværk.

At der er udsået 35 tønder rug, og at der til forårsavlens kan fås 12 tønder byg og 30 tønder havre foruden kartofler.

Godsejer Ilum blev med familie boende i stuehuset til gården. De var nære venner med pastor Balslev på Hammer Gård; og deres datter, jomfru Trine Ilum, var fadder til en af præstens sønner.

Efter Overenskomst med vedkommende Auktionsdirektør, bliver Mandagen den 26de Februar 1844, om Formiddagen Kl. 10, afholdt een eneste offentlig Auktion til absolut Bortsalg af følgende, mig tilhørende Eiendomme:

a) Avlsgaarden **Attrup** i Hammer Sogn, Kjør Herred, Aalborg Amt, beliggende $1\frac{1}{2}$ Mil fra Aalborg og $\frac{1}{2}$ Mil fra Limfjorden, af Hartkorn, Ager og Eng 16 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdkr., hvilket Hartkorn efter den nye Matrikul bliver nedsat til 11 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdkr. $2\frac{1}{2}$ Alb., med et Areal af 324 Tdr. Land Ager og Eng samt 162 Tdr. Land Hede og Kjør; Skovskyd 1 Skp. 1 Fdkr. 2 Alb. Samtlige Gaardens Torder udgjør een samlet Strækning, der naaer til Limfjorden, hvori blandt Kjæret, der fortrinlig egner sig til Opdyrkning, lettelig kan lade sig udgrøfte. I Engene ved Limfjorden findes god Leer og Mergel, ei alene til Opdyrkning af Kjæret og nogle af Engene, men endog til Anlæg af et Teglværk, og er den yderste Eng ved Fjorden saaledes beliggende, at et Teglværk kan anlægges ved et Udskibningssted. I Torderne er nedlaet 35 Tdr. Rug og til Foraaret kan saaes 12 Tdr. Byg og 30 Tdr. Havre foruden Kartofler. Engene afgive aarlig circa 250 Pæs Hv.

Besætningen har hidtil været 50 Fækketure, 16 Heste og 60 Faar, hvilken betydelig vil kunne forsøges ved Opdyrkning af det store Kjør. Paa Gaardens Eiendomme findes 4 Afbyggerhuse, hvoraf forrettes 6 Ugedage og bjerres 12 Karles Slet Eng aarlig foruden Skatter af 4 Skpr. 1 Fdkr. $2\frac{1}{2}$ Alb. af det Ager og Engs Hartkorn, som for Gaarden er anført.

b) 2de Fæstehuse af Ager og Engs Hartkorn, efter gammel Matricul, 2 Fdkr. 2 Alb. og ny Matricul 2 Skpr. $1\frac{1}{2}$ Alb., hvoraf, foruden Skatter, svares 1 Ugedag og noget Højbjergnings- Arbejde.

c) Attrup Vindmølle med en Meelkværn, af Mølleholts Hartkorn 1 Tdr. 1 Skp. 3 Fdkr. 2 Alb., beliggende for en god Maling.

d) Hammer Sogns Kirke med Korn- og Kvægtiende, matriculeret for 23 Tdr. Tiende Hartkorn, hvoraf Korntiende-Verdslaaget er befremt ved Kiendelse.

Auktionen afholdes foranførte Dag og Tid paa Thingstedet i Nørre-Sundby og Conditionerne ligge 14 Dage forinden Auktionen til behagelig Eftersyn paa Herredskomptoiret i Sundby og hos Underteegnede, der foreviser Eiendommen og meddele de Oplysninger, Vedkommende maatte ønske.

Attrup, den 28de December 1843.

I lum.

I december 1843 sætter proprietær Ilum sin gård, Avlsgaarden Attrup i Hammer Sogn til salg ved auktion.

Skovlundgaard.

Gården blev den 10. september 1839 solgt til købmand D.J. Steinfeldt fra Randers for 4.000 rigsdaler. Han solgte den 26. september samme år atter gården til gartner H.P. Beyer, Aalborg for 4.500 rigsdaler.

Der foreligger ikke nærmere oplysninger om disse handler.

Torsdag den 8. august 1844 oplyses det, at Skovlundgård af proprietær Beyer er solgt til proprietær Severin Gleerup til Vang for 11.000 rigsdaler. Netop i efteråret 1844 opførte Gleerup nye bygninger til Agdrupgård i Sulsted sogn.

Storgaard i Grindsted.

Som følge af dødsfald satte enken Anne Christensen den 21. september 1844 sin gård til salg. Det oplystes, at den står for 4 tønnder hartkorn. At den årlige udsæd på gården er 8 tønnder rug, 4 tønnder byg, 8 tønnder havre samt 8 tønnder kartofler. At der er 5 heste, 20 kreaturer og 16 får på gården.

Høvlen er årlig imellem 30-40 læs. Tillige have tørveskær.

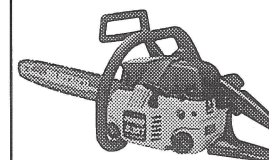

*Igen i år er det
maleren Sheena Villadsen
der står for årsskriftets
forsidetegning*

Prøv en ny
PARTNER

Græs-
trimmer/
buskrydder

**PARTNER
351**
motorsav med 16"
sværd **1195,-**

Excl. moms

rydder græs, buske
og småtræer på
vanskeligt til-
gængelige steder.

Priser fra kun

795,-

Excl. moms

Prøv den
hos
fagmanden

**PJ Skov
værktøj**

Altid
brugte
SAVE
på lager

Thistedvej 100 - 9400 Nørresunby
98 17 27 33

Advokatfirmaet Kragbak

Gabelsgade 5, 9100 Aalborg

Tlf. 9631 8800

Fax 9631 8808

kragbak@eurojuris.dk

Erhvervsrådgivning
Generationsskifte
Skattestrafferet
Strafferet

Ejendomsadministration
Køberrådgivning
Civile retssager
Inkasso

KURT'S SAVVÆRK/ TØMMERHANDEL

v Kurt Jensen · Søhusevej 54 · Hammer Bakker · 9380 Vestbjerg · Tlf. 98 29 70 16

TRÆ købes, evt. på roden, også mindre partier.

OPSKÆRING af tømmer.

SALG af tømmer, brædder og lægter
direkte fra savværket.

Fredag kl. 12.00 - 18.00

Lørdag kl. 08.00 - 12.00

eller efter aftale på tlf. 98 29 70 16

(bedst mellem kl. 18 - 20).

Skovningsæt

Peltor hjelpakke
(hjelm, visir og høreværn)

Bontex sikkerhedsoverall

Triwi sikkerhedsstøvler (41-46)

Pris pr. sæt

999,-

excl. moms

Ring og hør nærmere
vedr. billige Oregon
kæder og sværd.

Skovudstyr, tlf. 87 281 281

www.skovudstyr.dk

HEDESELSKABET